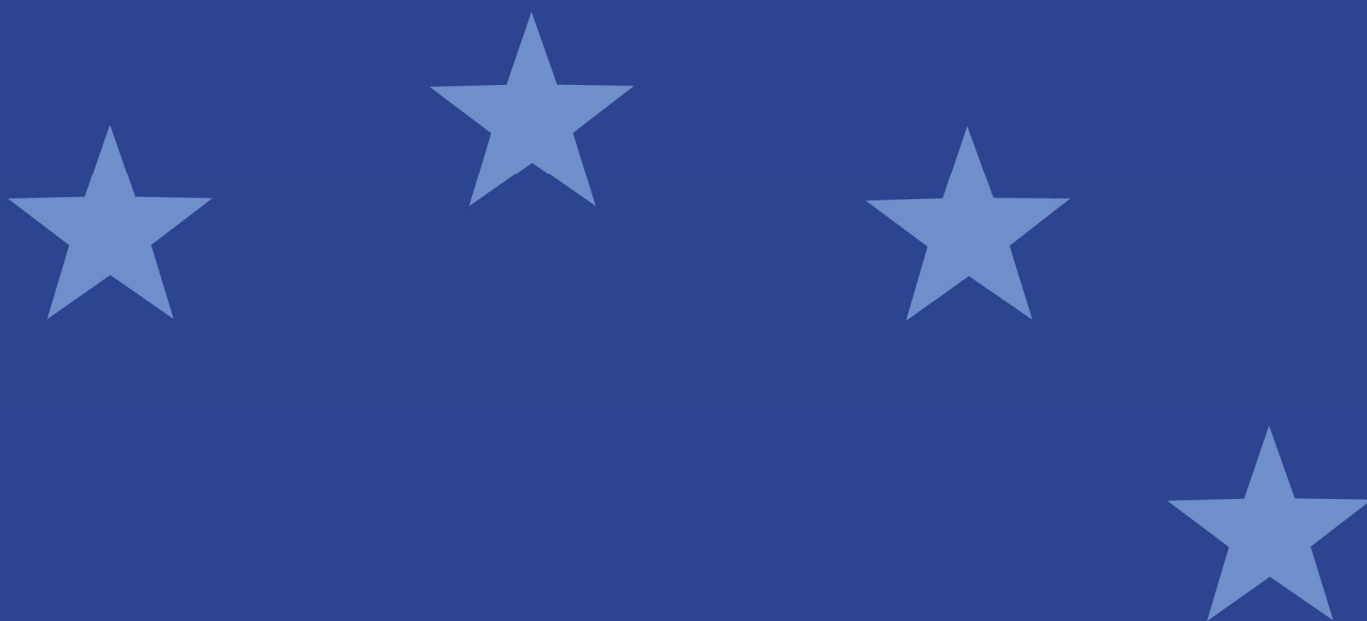

European Securities and
Markets Authority

Pamatnostādnes

Pamatnostādnes tirdzniecības platformām, ieguldījumu sabiedrībām un kompetentajām iestādēm attiecībā uz sistēmām un kontroli automatizētā tirdzniecības vidē

Saturs

I.	Piemērošanas joma _____	3
	Kas? _____	3
	Kam? _____	3
	Kad? _____	4
	Ziņojumu sniegšanas prasības _____	4
II.	Definīcijas _____	4
III.	Mērķis _____	6
IV.	Pamatnostādnes tirdzniecības platformām, ieguldījumu sabiedrībām un kompetentajām iestādēm attiecībā uz sistēmām un kontroli automatizētā tirdzniecības vidē _____	6
	1. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulēto tirgu un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu elektroniskajām tirdzniecības sistēmām _____	6
	2. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu SABIEDRĪBU elektroniskajām tirdzniecības sistēmām (ieskaitot tirdzniecības algoritmus) _____	9
	3. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulētiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības veicināšanai automatizētā tirdzniecības vidē _____	12
	4. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības veicināšanai automatizētā tirdzniecības vidē _____	14
	5. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulētajiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām, lai novērstu tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijas) automatizētā tirdzniecības vidē _____	17
	6. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām, lai novērstu tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijas) automatizētā tirdzniecības vidē _____	19
	7. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības tiem regulētajiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām, kuru biedri/dalībnieki un lietotāji nodrošina tiešu /sponsorētu piekļuvi tirgiem _____	20
	8. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām, kas nodrošina tiešu piekļuvi tirgiem un vai/sponsorētu piekļuvi _____	22

I. Piemērošanas joma

Kas?

1. Šajā dokumentā ir pamatnostādnes, kas izdotas saistībā ar Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (EVTI) regulas 16. pantu. Saskaņā ar EVTI regulas 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm un finanšu tirgu dalībniekiem jāvelta visas pūles, lai šīs pamatnostādnes un ieteikumus ievērotu.

Kam?

2. Šajās pamatnostādnēs ir izklāstīts EVTI viedoklis par to, kā konkrētā jomā piemērot Savienības tiesību aktus vai kādai jābūt atbilstīgai uzraudzības praksei Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā. Tāpēc EVTI sagaida, ka, ja vien netiks noteikts citādi, visas attiecīgās kompetentās iestādes un finanšu tirgu dalībnieki šīs pamatnostādnes ievēros.
3. Šīs pamatnostādnes attiecas uz šādiem jautājumiem:
  - a. regulētā tirgus vai daudzpusējās tirdzniecības sistēmas elektroniskās tirdzniecības sistēmas darbības organizēšana;
  - b. elektroniskās tirdzniecības sistēmas, ieskaitot tirdzniecības algoritma, izmantošana ieguldījumu sabiedrībā, tai veicot darījumus savā vārdā vai izpildot rīkojumus klientu vārdā un
  - c. ieguldījumu sabiedrības nodrošināta tieša vai sponsorēta piekļuve tirgum, ko tā piedāvā kopā ar rīkojumu izpildes pakalpojumiem klientu vārdā.
4. Pamatnostādnes attiecas arī uz sabiedrībām, kas nav pilnvarotas darboties kā tirgus dalībnieki vai ieguldījumu sabiedrības saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgu direktīvu (*MiFID*). To vidū ir sabiedrības, kas tirgus dalībniekiem vai ieguldījumu sabiedrībām pārdod elektroniskās tirdzniecības sistēmas vai darbojas kā ārpalpojumu sniedzēji saistībā ar šādām sistēmām, vai arī nodrošina savienojamības pakalpojumus ieguldījumu sabiedrībām, kad tās piekļūst tirdzniecības platformām. Uz šīm sabiedrībām attieksies tirdzniecības platformām un ieguldījumu sabiedrībām noteiktās prasības attiecībā uz to elektroniskajām tirdzniecības sistēmām.
5. Pamatnostādnes skars arī sabiedrības, kurām *MiFID* nepiemēro un kuras tirgojas pašas savā vārdā uz sava rēķina un piekļūst tirdzniecības platformām tieši – kā biedri, dalībnieki vai lietotāji, vai arī izmantojot tiešo piekļuvi tirgum (TPT) vai sponsorēto piekļuvi (SP) starpniecību. Uz šīm sabiedrībām attieksies tirdzniecības platformām paredzētās pamatnostādnes par godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību, ciktāl tās attiecas uz prasībām, kas noteiktas nepilnvarotiem biedriem, dalībniekiem un lietotājiem, kā arī pamatnostādnes par tirdzniecības platformām un ieguldījumu sabiedrībām, kas saistītas ar TPT un SP.
6. Atsauces pamatnostādnēs uz ieguldījumu sabiedrībām attiecas uz ieguldījumu sabiedrībām, kad tās automatizētā tirdzniecības vidē izpilda rīkojumus savu klientu vārdā un/vai savā vārdā. Uz

ieguldījumu sabiedrību, kas organizē daudzpusējas tirdzniecības sistēmas darbību, attiecas pamatnostādnes par tirdzniecības platformām.

7. EVTI attiecina pamatnostādnes uz uz tādām ieguldījumu sabiedrībās izmantotajām elektroniskās tirdzniecības sistēmām, kas ir elektroniskās sistēmas rīkojumu nosūtīšanai uz tirdzniecības platformām (neatkarīgi no tā, vai klientu rīkojumi ieguldījumu sabiedrībām tiek nosūtīti elektroniski) un elektroniskām sistēmām, kas veido rīkojumus automātiski, t. i., tirdzniecības algoritmi. Tādi algoritmi kā viedie rīkojumu maršrutētāji (*Smart order routers*) var būt daļa no sabiedrības sistēmām rīkojumu nosūtīšanai uz tirdzniecības platformām. Šo pamatnostādņu mērķus EVTI attiecina uz viedajiem rīkojumu maršrutētājiem (*Smart order routers*) tikai saistībā ar risku, ko rada rīkojuma ievadīšana, bet neattiecas, piemēram, uz labākā rezultāta nodrošināšanu.
8. Šīs pamatnostādnes attiecas ne vien uz kapitāla vērtspapīru, bet arī uz jebkuru citu finanšu instrumenta tirdzniecību (kā to nosaka *MiFID*) automatizētā vidē.
9. Gan tirdzniecības platformām, gan ieguldījumu sabiedrībām attiecībā uz sistēmām un kontrolmehānismiem, ko izmanto šo pamatnostādņu ievērošanai, jāņem vērā to darbības veids, apjoms un sarežģītība.

Kad?

10. Šīs pamatnostādnes stāsies spēkā *vienu mēnesi pēc tam, kad valstu kompetentās iestādes tās būs publicējušas valodā savā oficiālajā tīmekļa vietnē*. Saskaņā ar šo grafiku, ja vien netiks paziņots citādi, tirgus dalībniekiem jābūt gataviem ievērot šīs pamatnostādnes no 2012. gada 1. maija.

Ziņojumu sniegšanas prasības

11. Kompetentajām iestādēm, kas ievēro šīs pamatnostādnes, jāiekļauj tās savā uzraudzības praksē, ieskaitot tos gadījumus, kad konkrētas pamatnostādnes dokumentā attiecas galvenokārt uz finanšu tirgus dalībniekiem. Valstu kompetentajām iestādēm jāpaziņo EVTI par to, vai tās ievēro vai gatavojas ievērot šīs pamatnostādnes, norādot prasību neievērošanas iemeslus, *divus mēnešus pēc tam, kad EVTI būs publicējusi pamatnostādņu galīgo variantu visās ES oficiālajās valodās*.
12. Finanšu tirgus dalībniekiem nav jāziņo EVTI par šo pamatnostādņu ievērošanu.

II. Definīcijas

13. Šajās pamatnostādnēs slīprakstā norādītie termini tiek lietoti nozīmē, kas norādīta turpmākajā tabulā. Daži citi pamatnostādnēs lietotie termini, piemēram, ieguldījumu sabiedrība, ir lietoti nozīmē, kas noteikta *Finanšu instrumentu tirgu direktīvas* 4. pantā.

Kompetentās iestādes   Kompetentās iestādes, kas minētas *MiFID* 48. pantā.

Tiešā piekļuve tirgum (TPT)   Sistēma, kurā ieguldījumu sabiedrība, kura ir tirdzniecības platformas biedrs/dalībnieks vai lietotājs, ļauj konkrētiem klientiem (tostarp tiesīgiem darījumu partneriem) elektroniski nosūtīt rīkojumus uz ieguldījumu sabiedrības iekšējām elektroniskās tirdzniecības sistēmām to

		automatizētai pārsūtīšanai tālāk uz konkrētu tirdzniecības platformu, izmantojot ieguldījumu sabiedrības tirdzniecības <i>ID</i> .
<i>EVTI</i>		Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde
<i>EVTI regula</i>		Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regula (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK, OV L 331, 15.12.2010., 84. lpp.
<i>Finanšu dalībnieki</i>	<i>tirgus</i>	Persona, kas definēta EVTI regulas 4. panta 1. punktā: “...ir jebkura persona, uz kuru attiecas kāda no 1. panta 2. punktā minēto tiesību aktu [kas iekļauj <i>MiFID</i> un <i>MAD</i> un to attiecīgos īstenošanas pasākumus] prasībām vai valsts tiesību akti, ar ko šādus tiesību aktus īsteno”.
<i>Direktīva par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (MAD)</i>		Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/6/EK par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (tirgus ļaunprātīgu izmantošanu), OV L 96, 12.4.2003., 16. lpp.
<i>Finanšu instrumentu tirgu direktīva (MiFID)</i>		Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīva 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK, OV L 145, 30.4.2004., 1. lpp.
<i>MiFID direktīva</i>	<i>īstenošanas</i>	Komisijas 2006. gada 10. augusta īstenošanas Direktīva 2006/73/EK ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/39/EK attiecībā uz ieguldījumu sabiedrību organizatoriskām prasībām un darbības nosacījumiem un jēdzienu definīcijām minētās direktīvas mērķiem, OV L 241, 2.9.2006., 26. lpp.
<i>Sponsorētā (SP)</i>	<i>piekļuve</i>	Kārtība, kurā ieguldījumu sabiedrība, kas ir tirdzniecības platformas biedrs/dalībnieks vai lietotājs, ļauj konkrētiem klientiem (tostarp tiesīgiem darījumu partneriem) elektroniski un tieši nosūtīt rīkojumus uz konkrētu tirdzniecības platformu, izmantojot ieguldījumu sabiedrības tirdzniecības <i>ID</i> un nemaršrutējot rīkojumus caur ieguldījumu sabiedrības iekšējām elektroniskajām tirdzniecības sistēmām.
<i>Aizdomīgu darījumu ziņojums (ADZ)</i>		Ziņojumi, kas saskaņā ar <i>MAD</i> 6. panta 9. punktu nosūtāmi kompetentajām iestādēm, ja personai, kas profesionāli organizē darījumus, ir pamats domāt, ka kāds darījums varētu būt iekšējas informācijas ļaunprātīga izmantošana vai tirgus manipulācija.
<i>Tirdzniecības algoritms</i>		Datorprogrammatūra, kas darbojas atbilstoši ieguldījumu sabiedrības vai ieguldījumu sabiedrības klienta noteiktajiem galvenajiem parametriem, , un, reaģējot uz tirgus informāciju, veido rīkojumus, kuri tālāk automātiski tiek nosūtīti uz tirdzniecības platformām.

Tirdzniecības platforma Regulēts tirgus (RT) vai daudzpusēja tirdzniecības sistēma (DTS).

III. Mērķis

14. Šo pamatnostādņu mērķis ir nodrošināt kopīgu, vienveidīgu un konsekventu *MiFID* un *MAD* piemērošanu attiecībā uz sistēmām un kontroli, kas tiek prasīts no

- tirdzniecības platformām un ieguldījumu sabiedrībām automatizētā tirdzniecības vidē; un
- tirdzniecības platformām un ieguldījumu sabiedrībām attiecībā uz TPT vai SP nodrošināšanu.

IV. Pamatnostādnes tirdzniecības platformām, ieguldījumu sabiedrībām un kompetentajām iestādēm attiecībā uz sistēmām un kontroli automatizētā tirdzniecības vidē

1. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulēto tirgu un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu elektroniskajām tirdzniecības sistēmām

Attiecīgie tiesību akti

MiFID 39. panta b) un c) punkti attiecībā uz regulētajiem tirgiem.

MiFID 14. panta 1. punkts un 13. panta 2., 4., 5. un 6. punkts, un MiFID īstenošanas direktīvas 5. līdz 9. pants, 13. un 14. pants, un 51. pants attiecībā uz daudzpusējām tirdzniecības sistēmām.

Vispārīgā pamatnostādne

1. Regulēta tirgus vai daudzpusējas tirdzniecības sistēmas elektroniskajai tirdzniecības sistēmai (vai sistēmām) jānodrošina to atbilstība prasībām, ko nosaka *MiFID* un citi attiecīgie Savienības un valstu tiesību akti, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību un savu biedru/dalībnieku vai lietotāju raksturīgās tendences tehnoloģijas izmantošanā. Jo īpaši sistēmai (vai sistēmām) jābūt piemērotai(-ām) tam darbības veidam, kuru veic ar tās (vai to) starpniecību, un pietiekami stabilai(-ām), lai nodrošinātu tirgus dalībnieka vai ieguldījumu sabiedrības organizētā automatizētā tirgus (vai tirgu) darbības nepārtrauktību un atbilstību.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, attiecībā uz tirdzniecības platformām jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) pārvaldība

- Pārvaldības procedūrai ir ļoti svarīga nozīme tiesību aktos noteikto prasību izpildē. Tirdzniecības platformu kopējai pārvaldības un lēmumu pieņemšanas sistēmai jābūt tādai, ka tās savas elektroniskās tirdzniecības sistēmas izstrādā, iepērk (tostarp kā ārpalpojumu) un pārrauga, izmantojot pārredzamu un formalizētu pārvaldības procedūru. Pārvaldības procedūrai jānodrošina, ka tiek ņemti vērā visi būtiskie apsvērumi, kuriem būtu jāpiešķir nozīme, pieņemot galvenos lēmumus, tostarp komercapsvērumi, tehniskie apsvērumi, risks un prasību ievērošana.

Jo īpaši tai jāiekļauj atbilstības un riska pārvaldības principi. Pārvaldības procedūrā jābūt skaidrām attiecībā par atbildību, tostarp procedūrām, kuras jāievēro, apstiprinot produkta izstrādi, veicot sākotnējo izstrādi, atjaunināšanu un risinot pārraudzības gaitā konstatētās problēmas. Jābūt arī atbilstīgām procedūrām informācijas paziņošanai.

- Īstenojot pārvaldību, par prasību ievērošanu atbildīgajam personālam ir pienākums paskaidrot prasības, kas tiesību aktos noteiktas tirgus dalībniekam vai sabiedrībai, un rīcībpolitiku un procedūras, kuru mērķis ir nodrošināt, lai tirdzniecības sistēmas tiktu lietotas, ievērojot tirgus dalībniekam vai sabiedrībai noteiktās prasības, un lai prasību neievērošana tiktu konstatēta. Tāpēc vajadzīgs, lai personāls, kas ir atbildīgs par prasību ievērošanu, izprastu to, kā šīs tirdzniecības sistēmas darbojas, nevis zinātu tikai tirdzniecības sistēmu tehniskos parametrus/īpašības.

b) jauda un izturētspēja

- Regulēto tirgu un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu elektroniskajām tirdzniecības sistēmām jābūt pietiekami jaudīgām, lai tās spētu apstrādāt pamatoti prognozējamu ziņojumu apjomu, un pielāgojamām, lai jaudu varētu palielināt, reaģējot uz lielāku ziņojumu plūsmu un ārkārtas apstākļiem, kas varētu apdraudēt to pienācīgu darbību.

c) darbības nepārtrauktība

- Tirdzniecības platformām saistībā ar to elektroniskajām tirdzniecības sistēmām ir vajadzīga efektīva kārtība darbības nepārtrauktības nodrošināšanai traucējumu gadījumā, kas iekļauj sistēmas kļūmes, bet neaprobežojas ar tām. Kārtībai, kas garantē darbības nepārtrauktību, jānodrošina laicīga tirdzniecības atsākšana sistēmas kļūmju un arī citos gadījumos. Kārtībai attiecīgi jāaptver tādi jautājumi, kā
  - a. pārvaldība, kas vajadzīga attiecīgās kārtības izstrādei un ieviešanai;
  - b. pietiekama skaita iespējamo scenāriju apsvēršana saistībā ar savu elektronisko tirdzniecības sistēmu darbību, kurām vajadzīga konkrēta kārtība nepārtrauktības nodrošināšanai;
  - c. attiecīgajā elektroniskajā tirdzniecības sistēmā nonākošo sistēmas darbībai kritisko datu (ieskaitot prasību atbilstības datus) dublēšana;
  - d. procedūras elektroniskās tirdzniecības sistēmas pārvietošanai uz dublējumvietni un tās darbības organizēšanai no šīs vietas;
  - e. personāla apmācība par to, kā kārtība darbojas, un atsevišķu personu funkcijām tajā un
  - f. pastāvīga programma kārtības testēšanai, novērtēšanai un pārskatīšanai, ieskaitot procedūras kārtības pārveidošanai atkarībā no attiecīgās programmas rezultātiem.

d) testēšana

- Tirdzniecības platformās pirms elektroniskas tirdzniecības sistēmas ieviešanas, kā arī pirms atjaunināšanas, jāizmanto skaidri noteiktas izstrādes un pārbaudes metodoloģijas. Šīs metodoloģijas jāizmanto, lai nodrošinātu, ka cita starpā elektroniskās tirdzniecības sistēmas darbība ir saderīga ar regulētajam tirgum un daudzpusējai tirdzniecības sistēmai noteiktajām

prasībām, kuras izriet no *MiFID* un citiem attiecīgajiem Savienības vai valstu tiesību aktiem; ka sistēmās iestrādātie prasību ievērošanas un riska pārvaldības kontrolmehānismi funkcionē, kā paredzēts (tostarp automātiski veido kļūdu ziņojumus); un ka elektroniskā tirdzniecības sistēma var turpināt efektīvi darboties saspringtos tirgus apstākļos.

e) pārraudzība un pārskatīšana

- Tirdzniecības platformām jāseko līdzi savas elektroniskās tirdzniecības sistēmas darbībai reālajā laikā. Nosakot problēmas, tās pēc iespējas ātri atbilstīgi jārisina prioritārā secībā, un vajadzības gadījumā jāspēj koriģēt elektronisko tirdzniecības sistēmu, palēnināt tās darbību vai to pilnībā slēgt. Pieņemot lēmumus par rīcību gadījumā, ja elektronisko tirdzniecības sistēmu darbībā rodas problēmas, jāievēro, ka jāpanāk, lai tie, kuriem ir tirdzniecības platformas, darbotos pēc iespējas organizēti.
- Lai nodrošinātu tirdzniecības platformu pastāvīgu efektivitāti, šādu tirdzniecības platformu operatoriem periodiski ir jāpārskata un jānovērtē to elektroniskās tirdzniecības sistēmas un ar tām saistītās pārvaldības, atbildības, apstiprināšanas un atbilstošās darbības nepārtrauktības kārtības. Pamatojoties uz šādu pārskatīšanu un izvērtēšanu, tiem jāveic rīcība trūkumu novēršanai. Pārskatīšanas un novērtēšanas gaitai jābūt pietiekami neatkarīgai, ko var panākt, piemēram, ar iekšējo vai trešo pušu veiktu revīziju.

f) drošība

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgas procedūras un kārtība fiziskās un elektroniskās drošības nodrošināšanai, lai aizsargātu savas elektroniskās tirdzniecības sistēmas no ļaunprātīgas izmantošanas vai neatļautas piekļuves un nodrošinātu to datu integritāti, kas ir sistēmas daļa vai nonāk sistēmā.

g) personāla komplektēšana

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgas procedūras un kārtība, tostarp pieņemšanai darbā un apmācības nodrošināšanai, lai noteiktu ar personālu saistītās vajadzības un nodrošinātu, ka tiek nodarbināts pietiekams darbinieku skaits ar nepieciešamajām prasmēm un speciālajām zināšanām elektronisko tirdzniecības sistēmu vadībai. Tostarp jānodarbina tāds personāls, kas pārzina attiecīgās elektroniskās tirdzniecības sistēmas, šādu sistēmu pārraudzību un testēšanu un tirdzniecības veidu, ar ko nodarbošies regulētā tirgus biedri/dalībnieki vai daudzpusējās tirdzniecības sistēmas lietotāji, kā arī prasības, kas tiesību aktos noteiktas regulētajiem tirgiem vai daudzpusējām tirdzniecības sistēmām.

h) uzskaitē un sadarbība

- Tirdzniecības platformām saistībā ar elektroniskajām tirdzniecības sistēmām jāveic uzskaitē – vismaz attiecībā uz jautājumiem, kas minēti a) līdz g) punktos. Tajā ietverama informācija par galvenajiem lēmumiem, sistēmas īpašībām, testēšanas metodoloģiju, testēšanas rezultātiem un periodiski veikto pārskatīšanu. Uzskaitēi jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā tiek ievērotas tirdzniecības platformām noteiktās prasības. Tirgus dalībniekiem un ieguldījumu sabiedrībām, kuras organizē daudzpusēju tirdzniecības sistēmu

darbību, uzskaitē jāglabā ne mazāk kā piecus gadus. Tirdzniecības dalībniekiem, kuri organizē regulēto tirdzniecību, tā jānodrošina vismaz tik ilgi, cik to prasa vietējās kompetentās iestādes.

- Tirdzniecības platformām atbilstīgi dalībvalstī noteiktajai uzraudzības kārtībai jāinformē kompetentās iestādes par jebkuru būtisku risku, kas var ietekmēt sistēmas tehniskās darbības pareizu vadību, un būtiskiem starpgadījumiem, kuros šis risks iestājas.

2. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrību elektroniskajām tirdzniecības sistēmām (ieskaitot tirdzniecības algoritmus)

Attiecīgie tiesību akti. *MiFID 13. panta 2., 4., 5. un 6. punkts un MiFID īstenošanas direktīvas 5. līdz 9. pants, 13. un 14. pants, un 51. pants.*

Vispārīgā pamatnostādne

1. Ieguldījumu sabiedrību elektroniskajai tirdzniecības sistēmai (vai sistēmām), ieskaitot tirdzniecības algoritmus, jānodrošina, ka sabiedrība ievēro prasības, ko nosaka *MiFID* un citi attiecīgie Savienības un valstu tiesību akti, kā arī to tirdzniecības platformu noteikumus, uz kurām tā nosūta rīkojumus. Jo īpaši sistēmai (vai sistēmām) jābūt piemērotai(-ām) tam darbības veidam, kuru veic ar tās (vai to) starpniecību, un pietiekami stabilai(-ām), lai nodrošinātu sniegto ieguldījumu pakalpojumu un automatizētā tirdzniecības vidē veikto darbību nepārtrauktību un atbilstību.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, ieguldījumu sabiedrībām jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) pārvaldība

- Pārvaldības procedūrai ir ļoti svarīga nozīme tiesību aktos noteikto prasību izpildē. Ieguldījumu sabiedrību kopējai pārvaldības un lēmumu pieņemšanas sistēmai jābūt tādai, ka tās savas elektroniskās tirdzniecības sistēmas, ieskaitot tirdzniecības algoritmus, izstrādā, iepērk (tostarp kā ārpalpojumu) un pārtrauc, izmantojot pārredzamu un formalizētu pārvaldības procedūru. Šai pārvaldības procedūrai jānodrošina, ka tiek ņemti vērā visi būtiskie apsvērumi, kuriem būtu jāpiešķir nozīme, pieņemot galvenos lēmumus, tostarp komercapsvērumi, tehniskie apsvērumi, risks un prasību ievērošana. Jo īpaši tai jāiekļauj prasību ievērošanas un riska pārvaldības principi. Pārvaldības procedūrām jābūt skaidrām attiecībā uz atbildību, tostarp procedūrām, kuras jāievēro, apstiprinot produkta izstrādi, veicot sākotnējo izstrādi, atjaunināšanu un risinot pārraudzības gaitā konstatētās problēmas. Jābūt arī atbilstīgām procedūrām informācijas paziņošanai.
- Īstenojot pārvaldību, par prasību ievērošanu atbildīgajam personālam ir pienākums darīt skaidras prasības, kas sabiedrībai noteiktas tiesību aktos, kā arī rīcībpolitiku un procedūras, kuru mērķis ir nodrošināt, lai tirdzniecības sistēmas un algoritmi tiktu lietoti, ievērojot sabiedrībai noteiktās prasības, un prasību neievērošana tiktu konstatēta. Tas nozīmē, ka personālam, kas ir atbildīgs par prasību ievērošanu, jāizprot tas, kā tirdzniecības sistēmas vai algoritmi darbojas, nevis jāzina tikai tirdzniecības sistēmu tehniskos parametrus/īpašības.

b) jauda un izturētspēja

- Ieguldījumu sabiedrības elektroniskajām tirdzniecības sistēmām jābūt pietiekami jaudīgām, lai tās spētu apstrādāt pamatoti prognozējamu ziņojumu apjomu. Jaudai jābūt pielāgojamai, lai spētu reaģēt uz lielāku ziņojumu plūsmu un ārkārtas apstākļiem, kas varētu apdraudēt sistēmas pienācīgu darbību.

c) darbības nepārtrauktība

- Ieguldījumu sabiedrībām saistībā ar to elektroniskajām tirdzniecības sistēmām ir vajadzīga pienācīga, saprātīga un efektīva kārtība (kas vajadzības gadījumā var nodrošināt laicīgu tirdzniecības atsākšanu) darbības nepārtrauktības nodrošināšanai traucējumu gadījumā, kas iekļauj sistēmas kļūmes, bet neaprobežojas ar tām, jo šai kārtībai attiecīgajos gadījumos jāattiecas uz tādiem jautājumiem, kā
  - a. pārvaldība, kas vajadzīga attiecīgās kārtības izstrādei un ieviešanai;
  - b. pietiekama skaita iespējamo scenāriju apsvēršana saistībā ar savu elektronisko tirdzniecības sistēmu darbību, kurām vajadzīga konkrēta kārtība nepārtrauktības nodrošināšanai;
  - c. attiecīgajā elektroniskajā tirdzniecības sistēmā nonākošo sistēmas darbībai kritisko datu (ieskaitot prasību atbilstības datus) dublēšana;
  - d. procedūras elektroniskās tirdzniecības sistēmas pārvietošanai uz dublējumvietni un tās darbības organizēšanai no šīs vietnes;
  - e. personāla apmācība par to, kā kārtība darbojas, un atsevišķu personu funkcijām tajā un
  - f. pastāvīga programma kārtības testēšanai, novērtēšanai un pārskatīšanai, ieskaitot procedūras kārtības pārveidošanai atkarībā no attiecīgās programmas rezultātiem.

d) testēšana

- Ieguldījumu sabiedrībām pirms elektroniskas tirdzniecības sistēmas vai tirdzniecības algoritma ieviešanas, kā arī pirms atjaunināšanas, jāizmanto skaidri noteiktas izstrādes un pārbaudes metodoloģijas. Algoritmu gadījumā cita starpā var veikt darbības simulēšanu/ atpakaļejošu testēšanu vai testēšanu bezsaistē tirdzniecības platformu testēšanas vidē (ja tirgus dalībnieki ļauj veikt testēšanu). Šīs metodoloģijas jāizmanto, lai nodrošinātu, ka cita starpā elektroniskās tirdzniecības sistēmas vai algoritma darbība ir saderīga ar prasībām, ko ieguldījumu sabiedrībai nosaka *MiFID* un citi attiecīgie Savienības vai valstu tiesību akti, kā arī to tirdzniecības platformu noteikumiem, kuras tā izmanto, un ka sistēmās iestrādātie prasību ievērošanas un riska pārvaldības kontrolmehānismi funkcionē, kā paredzēts (tostarp automātiski veido kļūdu ziņojumus), un ka elektroniskā tirdzniecības sistēma vai algoritms var turpināt efektīvi darboties saspringtos tirgus apstākļos. Efektīva darbība saspringtos tirgus apstākļos var nozīmēt (bet ne obligāti) to, ka šajos apstākļos sistēma vai algoritms tiek [automātiski] atslēgts.
- Ieguldījumu sabiedrībām tirdzniecības algoritma testi (ieskaitot testus ārpus reāli funkcionējošas tirdzniecības vides) jāpielāgo tai stratēģijai, kurai sabiedrība algoritmu izmantos (tostarp tirgiem, uz kuriem ar tā starpniecību tiks sūtīti rīkojumi, un to struktūrai). Ieguldījumu sabiedrībai arī jānodrošina, lai testi būtu samērīgi ar risku, ko stratēģija var radīt pati sev un godīgai un pareizai to tirdzniecības platformu organizēto tirgu darbībai, uz kuriem sabiedrība ar algoritma

starpniecību vēlas sūtīt rīkojumus. Ieguldījumu sabiedrībām jāveic papildu testēšana, ja tirgi, kuros algoritmu paredzēts izmantot, vairs nesakrīt ar tiem tirgiem, kuriem šo algoritmu sākotnēji bija paredzēts izmantot.

- Ieguldījumu sabiedrībām jāievada tirdzniecības algoritmi reāli funkcionējošā tirdzniecības vidē kontrolēti un uzmanīgi, piemēram, nosakot ierobežojumus tirgoto finanšu instrumentu skaitam, vērtībai, uz kuru rīkojums attiecas, un rīkojumu skaitam, kā arī to tirgu skaitam, uz kuriem rīkojumi tiek sūtīti, lai sabiedrība varētu pārbaudīt, vai algoritms reāli funkcionējošajā tirdzniecības vidē darbojas, kā paredzēts, un veikt izmaiņas gadījumā, ja tas ir citādi.

e) pārraudzība un pārskatīšana

- Ieguldījumu sabiedrībām reālajā laikā jāseko līdzi savu elektronisko tirdzniecības sistēmu darbībai, ieskaitot tirdzniecības algoritmus. Atklātās problēmas tām pēc iespējas ātri atbilstīgi jārisina prioritārā secībā, un vajadzības gadījumā jāspēj elektronisko tirdzniecības sistēmu vai algoritmu koriģēt, palēnināt tā darbību vai to bez kavēšanās pilnībā slēgt. Rīkojoties gadījumā, kad elektronisko tirdzniecības sistēmu darbībā rodas problēmas, ieguldījumu sabiedrībām jāievēro, ka jāpanāk, lai regulēto tirgu biedri/dalībnieki un lietotāji darbotos pēc iespējas organizēti.
- Ieguldījumu sabiedrībām periodiski jāpārskata un jāizvērtē savas elektroniskās tirdzniecības sistēmas un tirdzniecības algoritmi, kā arī ar tiem saistītā pārvaldība, atbildība un apstiprināšanas sistēma, kā arī attiecīgā kārtība darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Pamatojoties uz šo pārskatīšanu un izvērtēšanu, tām jārikojas, lai novērstu konstatētos trūkumus. Pārskatīšanas un izvērtēšanas gaitai jābūt zināmā mērā neatkarīgai, ko var panākt, piemēram, ar iekšējo vai trešo pušu veiktu revīziju. Pārskatot tirdzniecības algoritmu darbību, jānovērtē arī ietekme uz tirgus integritāti un izturētspēju, kā arī ieguvumi un zaudējumi, ko rada stratēģijas, kurām algoritms ir izveidots.

f) drošība

- Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīgas procedūras un kārtība fiziskās un elektroniskās drošības nodrošināšanai, lai aizsargātu elektroniskās tirdzniecības sistēmas un tirdzniecības algoritmus no ļaunprātīgas izmantošanas vai neatļautas piekļuves un nodrošinātu to datu integritāti, kas ir sistēmas un algoritmu daļa vai nonāk sistēmās un algoritmos.

g) personāla komplektēšana

- Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīgas procedūras un kārtība, tostarp pieņemšanai darbā un apmācības nodrošināšanai, lai noteiktu ar personālu saistītās vajadzības un nodarbinātu pietiekamu darbinieku skaitu ar nepieciešamajām prasmēm un speciālajām zināšanām elektronisko tirdzniecības sistēmu un tirdzniecības algoritmu vadībai. Tostarp jānodarbina tāds personāls, kas pārzina attiecīgās elektroniskās tirdzniecības sistēmas un algoritmus, šādu sistēmu un algoritmu kontroli un testēšanu un sabiedrības tirdzniecības stratēģijas, kuras tā īsteno ar savu tirdzniecības sistēmu un algoritmu starpniecību, kā arī prasības, kas tiesību aktos noteikti sabiedrībai.

h) uzskaitē un sadarbība

- Ieguldījumu sabiedrībām ne mazāk kā piecus gadus jāglabā uzskaitē par savu elektronisko tirdzniecības sistēmu (un tirdzniecības algoritmu) attiecībā uz 3. punktā izklāstītajiem jautājumiem, ieskaitot informāciju par galvenajiem lēmumiem, tirdzniecības stratēģijām, kurām katrs algoritms paredzēts, sistēmas īpašībām, testēšanas metodoloģijām, testēšanas rezultātiem un periodiski veiktu pārskatīšanu. Uzskaitē jābūt pietiekami sīkai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā sabiedrības ievēro tām noteiktās prasības.
- Ieguldījumu sabiedrībām atbilstīgi to reģistrācijas dalībvalstī noteiktajai uzraudzības kārtībai jāinformē kompetentās iestādes par jebkuru būtisku risku, kas var ietekmēt to elektronisko tirdzniecības sistēmu un algoritmu tehniskās darbības pareizu vadību, un būtiskiem starpgadījumiem, kuros šis risks iestājas.

3. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulētiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības veicināšanai automatizētā tirdzniecības vidē

Attiecīgie tiesību akti

MiFID 39. panta b), c) un d) punkti, 42. pants un 43. pants attiecībā uz regulētajiem tirgiem.

MiFID 14. panta 1. punkts un 4. punkts, 13. panta 2., 5. un 6. punkts, 42. panta 3. punkts un 26. pants un MiFID īstenošanas direktīvas 13. un 14. pants, un 51. pants attiecībā uz daudzpusējām tirdzniecības sistēmām.

Vispārīgā pamatnostādne

1. Regulēto tirgu un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības noteikumiem un procedūrām to elektroniskajos tirgos jābūt piemērotiem tirdzniecības būtībai un mērogam šajos tirgos, tostarp biedru, dalībnieku un lietotāju veidiem un to tirdzniecības stratēģijām.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, tirdzniecības platformu noteikumos un procedūrās jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) prasības tiem bieriem vai dalībniekiem, kuri nav kredītiestādes vai ieguldījumu sabiedrības

- Tirdzniecības platformām jāveic pienācīga uzticamības pārbaude, ja par biedru/dalībnieku vai lietotāju vēlas kļūt persona, kura ES tiesību aktu izpratnē nav kredītiestāde vai ieguldījumu sabiedrība.
- Tirdzniecības platformām jānosaka organizatoriskas prasības tiem biedriem vai dalībniekiem, kuri nav kredītiestādes vai ieguldījumu sabiedrības (pēc vajadzības ņemot vērā kontroli, kas noteikta sabiedrībām, kas pilnvarotas ārpus EEZ), ieskaitot prasības par pārraudzību tādas tirdzniecības atklāšanai, kura ir pretrunā ar platformas noteikumiem, un par riska pārvaldību. Tirdzniecības platformu noteikumiem jāparedz, lai biedri /dalībnieki un lietotāji, kas nav ieguldījumu sabiedrības, ievērotu tās pamatnostādnes, kuras šajā dokumentā ir noteiktas ieguldījumu sabiedrībām.

b) IT saderība

- Jāveic standartizēta tirdzniecības platformu atbilstības pārbaude, lai nodrošinātu, ka biedru un dalībnieku lietotajām sistēmām, kas ļauj piekļūt platformai, būtu ar tirdzniecības platformas elektronisko tirdzniecības sistēmu saderīgs funkciju minimums, un lai nerastos apdraudējums godīgai un pareizi organizētai tirdzniecībai platformā.

c) pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības kontrole

- Lai nodrošinātu, ka platformā tirdzniecība notiek pareizi organizētā veidā, tirdzniecības platformām ir vajadzīgs prasību minimums biedriem/dalībniekiem un mehānismi lietotāju tirdzniecības darbību pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības kontrolei (tostarp kontrolmehānismi, kas nodrošina, ka tirdzniecības sistēmām nevar piekļūt neautorizēti). Jo īpaši ir vajadzīgi kontrolmehānismi rīkojumu filtrēšanai pēc cenas un daudzuma (šī prasība nemazina biedru/dalībnieku vai lietotāju atbildību par savas pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības kontroles veikšanu).

d) brokeru piekļuve un zināšanas

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgi standarti attiecībā uz zināšanām, kuras tiek prasītas no personām no biedru/dalībnieku un lietotāju vidus, kuras izmantos rīkojumu ievadīšanas sistēmu.

d) ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi un iejaukšanās darījumos

- Tirdzniecības platformām jāspēj biedram vai dalībniekam pilnīgi vai daļēji liegt piekļuvi saviem tirgiem un atcelt, grozīt vai labot darījumu. Noteikumiem un procedūrām darījumu atcelšanai, grozīšanai vai labošanai jābūt tādām, lai tās būtu pārredzamas regulētā tirgus vai daudzpusējās tirdzniecības sistēmas biedriem/dalībniekiem un lietotājiem.

e) pasākumi rīkojumu grāmatas pārpludināšanas gadījumā

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīga kārtība, lai novērstu rīkojumu grāmatas pārpludināšanu jebkurā laika sprīdī, jo īpaši nosakot ierobežojumus rīkojumu ievadīšanai uz vienu dalībnieku.

f) jaudas robežas pārsniegšanas novēršana

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgi risinājumi (tādi kā ziņojumu ierobežošana), lai netiktu pārsniegta jaudas robeža ziņojumu sūtīšanai. Biedri/dalībnieki un lietotāji ir jāinformē vismaz par šo pasākumu sistēmu.

g) pasākumi tirdzniecības ierobežošanai vai apturēšanai

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgi risinājumi (piemēram, svārstīguma pārtraukšana vai tādu rīkojumu automatiska noraidīšana, kuri pārsniedz noteiktu apjoma un cenas sliekšni), lai attiecīgā gadījumā pareizi organizēta tirgus saglabāšanas vajadzībām ierobežotu vai apturētu tirdzniecību ar atsevišķiem vai vairākiem finanšu instrumentiem. Biedri/dalībnieki un lietotāji ir jāinformē vismaz par šo pasākumu sistēmu.

h) informācijas iegūšana no biedriem/dalībniekiem un lietotājiem

- Tirdzniecības platformām ir jāspēj iegūt informāciju no biedra/dalībnieka vai lietotāja, lai atvieglotu pārraudzību pār regulētā tirgus vai daudzpusējās tirdzniecības sistēmas noteikumu un procedūru izpildi attiecībā uz organizatoriskajām prasībām un kontroli pār tirdzniecību.

j) pārraudzība

- Tirdzniecības platformām, kad vien tās atrodas darbībā, pēc iespējas reālajā laikā jāseko līdzi savos tirgos notiekošajam, lai atklātu nepareizi organizētas tirdzniecības pazīmes. Šāda pārraudzība jāveic personālam, kas saprot to, kā tirgus darbojas. Jānodrošina, lai kompetentā iestāde valstī, kurā platforma reģistrēta, varētu piekļūt šiem darbiniekiem un viņiem būtu pilnvaras vajadzības gadījumā veikt korektīvas darbības godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības aizsardzībai.

k) uzskaite un sadarbība

- i) Tirdzniecības platformām jāveic uzskaite par jautājumiem, kas aplūkoti a) līdz j) apakšpunktā, ieskaitot tos jautājumus, kas rodas attiecībā uz minētajiem rīcībpolitikas veidiem un procedūrām. Uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā tirdzniecības platformas attiecīgās prasības izpilda. Tirgus dalībniekiem un ieguldījumu sabiedrībām, kuras organizē daudzpusējo tirdzniecības sistēmu darbību, jāglabā uzskaite ne mazāk kā piecus gadus. Tirgus dalībniekiem, kuri organizē regulēto tirgu darbību, tā jāglabā vismaz tik ilgi, cik pieprasa reģistrācijas valsts kompetentā iestāde.
- ii) Tirdzniecības platformām atbilstīgi to reģistrācijas dalībvalstī noteiktajai uzraudzības kārtībai jāinformē kompetentās iestādes par visa veida būtisku risku, kas var ietekmēt godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību, un lieliem starpgadījumiem, kuros šis risks iestājas.

4. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības veicināšanai automatizētā tirdzniecības vidē

Attiecīgie tiesību akti. *MiFID 13. panta 2., 4., 5. un 6. punkts un MiFID īstenošanas direktīvas 5., 6., 7. un 9. pants, 13. un 14. pants, un 51. pants.*

Vispārīgā pamatnostādne

1. Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīga rīcībpolitika un procedūras, kas nodrošina, lai automatizētajās tirdzniecības darbībās, ko tās veic tirdzniecības platformās, gadījumos, kad tās nodrošina TPT vai SP, tiktu ievērotas *MiFID* un citos Savienības un valstu tiesību aktos noteiktās prasības un jo īpaši pārvaldīts ar šīm tirdzniecības darbībām saistītais risks.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, ieguldījumu sabiedrību veiktajās automatizētajā tirdzniecības darbībās jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) cenas vai apjoma parametri

- Ieguldījumu sabiedrībām jāspēj automātiski bloķēt vai atcelt rīkojumus, kas neatbilst noteiktajiem cenām vai apjoma parametriem (kas pēc vajadzības diferencēti dažādiem finanšu instrumentiem) vai nu attiecībā uz katru rīkojumu atsevišķi, vai konkrētu laika posmu, vai abiem šiem faktoriem.

b) atļauja veikt tirdzniecību

- Ieguldījumu sabiedrībām jāspēj automātiski bloķēt vai atcelt no brokera saņemtos rīkojumus, ja tās zina, ka brokerim nav atļauts veikt tirdzniecību ar attiecīgo finanšu instrumentu.

c) riska pārvaldība

- Ieguldījumu sabiedrībām jāspēj automātiski bloķēt vai atcelt rīkojumus, ja ir risks, ka tiks pārkāpts pašas sabiedrības riska pārvaldības sliekšnis. Attiecīgajos gadījumos pēc vajadzības jāizmanto kontrolmehānismi riska darījumiem ar atsevišķiem klientiem vai finanšu instrumentiem, vai klientu vai finanšu instrumentu grupām, atsevišķu brokeru, tirgus operāciju nodaļu vai ieguldījumu sabiedrības riska darījumiem kopumā.

d) saderība ar normatīvo bāzi un tiesisko regulējumu

- Ieguldījumu sabiedrību elektroniskajām sistēmām un to veidotajiem rīkojumiem jābūt saderīgiem ar prasībām, kas sabiedrībai noteiktas *MiFID* vai citos Savienības vai valstu tiesību aktos vai to regulēto tirgu un daudzpusējo tirdzniecības sistēmu noteikumos, uz kuriem rīkojumi tiek sūtīti (tostarp noteikumos par godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību).

e) pienākums ziņot uzraudzības struktūrām

- Ieguldījumu sabiedrībām atbilstīgi to reģistrācijas dalībvalstī noteiktajai uzraudzības kārtībai jāinformē kompetentās iestādes par visa veida būtisku risku, kas var ietekmēt godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību, un būtiskiem starpgadījumiem, kuros šis risks iestājas.

f) pirmstirdzniecības kontroles neievērošana

- Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīgas procedūras un kārtība, ko piemēro tādu rīkojumu gadījumos, kurus sabiedrības pirmstirdzniecības kontroles mehānismi ir automātiski bloķējuši, bet kurus ieguldījumu sabiedrība vēlas iesniegt. Šīm procedūrām un kārtībai jāparedz, ka par riska pārvaldību atbildīgais personāls kontroles bloķēšanas gadījumā par to ir informēts un ka tiek prasīts šī personāla apstiprinājums kontroles bloķēšanai.

g) apmācība par rīkojumu ievadīšanas procedūrām

- Ieguldījumu sabiedrībām jānodrošina, lai darbinieki, kas ievada rīkojumus, pirms tiem ļauj izmantot rīkojumu ievadīšanas sistēmas, būtu saņēmuši pienācīgu apmācību par rīkojumu ievadīšanas procedūrām, tostarp tirdzniecības platformu noteikto prasību izpildi, piemēram, darba laikā, strādājot kopā ar pieredzējušiem brokeriem, vai apmācībās mācību vidē.

h) zinoša un pilnvarota personāla pārraudzība un pieejamība

- Laikā, kad ieguldījumu sabiedrības sūta rīkojumus uz tirdzniecības platformām, tām iespēju robežās jāseko līdzi šiem rīkojumiem reālajā laikā, tostarp attiecībā uz visiem tirgiem kopumā, lai atklātu pazīmes, kas varētu liecināt par nepareizi organizētu tirdzniecību. Šāda pārraudzība jāveic personālam, kas saprot sabiedrības tirdzniecības plūsmu. Jānodrošina, lai kompetentajai iestādei valstī, kurā sabiedrība reģistrēta, un tirdzniecības platformai, kurā sabiedrība darbojas, šie darbinieki būtu pieejami un viņiem būtu pilnvaras vajadzības gadījumā veikt korektīvu rīcību.

i) rūpīga pārbaude, ko veic par prasību ievērošanu atbildīgais personāls

- Ieguldījumu sabiedrībām jānodrošina, lai par prasību ievērošanu atbildīgais personāls spētu cieši sekot sabiedrības elektroniskajai tirdzniecības darbībai, tā lai tas varētu ātri reaģēt un labot iespējamās kļūmes vai tiesību aktu pārkāpumus.

j) ziņojumu datplūsmas kontrole

- Ieguldījumu sabiedrībām jānodrošina, lai tām būtu kontrole pār ziņojumu datplūsmu uz katru no tirdzniecības platformām.

k) operatīvo risku pārvaldība

- Ieguldījumu sabiedrībām jāpārvalda elektroniskās tirdzniecības operatīvais risks, izmantojot atbilstīgus un samērīgus pārvaldības pasākumus, iekšējos kontroles mehānismus un iekšējās ziņojumu sniegšanas sistēmas, atbilstīgi ņemot vērā Eiropas Banku uzraudzības komitejas Pamatnostādnes par operatīvā riska pārvaldību ar tirgu saistītās darbībās¹.

l) IT saderība

- Ieguldījumu sabiedrībām jānodrošina, lai sistēmām, kuras tā izmanto piekļūšanai tirdzniecības platformai, būtu ar tirdzniecības platformas elektroniskajām tirdzniecības sistēmām saderīgs funkciju minimums, un lai nerastos apdraudējums godīgai un pareizi organizētai tirdzniecībai platformā.

m) uzskaite un sadarbība

- i. Ieguldījumu sabiedrībām uzskaite par a) līdz l) apakšpunktos izklāstītajiem jautājumiem jāglabā ne mazāk kā piecus gadus. Uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā sabiedrības ievēro tām noteiktās prasības.
- ii. Ieguldījumu sabiedrībām atbilstīgi to reģistrācijas dalībvalstī noteiktajai uzraudzības kārtībai jāinformē kompetentās iestādes par visa veida būtisku risku, kas var ietekmēt godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību, un būtiskiem starpgadījumiem, kuros šis risks iestājas.

---

¹ Pieejamas vietnē [http://www.esa.europa.eu/documents/Publications/Standards---Guidelines/2010/Management-of-op-risk/CEBS-2010-216-\(Guidelines-on-the-management-of-op-.aspx](http://www.esa.europa.eu/documents/Publications/Standards---Guidelines/2010/Management-of-op-risk/CEBS-2010-216-(Guidelines-on-the-management-of-op-.aspx)

5. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības regulētajiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām, lai novērstu tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijas) automatizētā tirdzniecības vidē

Attiecīgie tiesību akti

MiFID 39. panta b) un d) punkti un MAD 6. panta 6. un 9. punkts un MAD Īstenošanas direktīvas 2004/72/EK 7. līdz 10. pants attiecībā uz regulētajiem tirgiem.

MiFID 14. panta 1. punkts, 13. panta 2., 5. un 6. punkts un 26. pants, MiFID īstenošanas direktīvas 5. līdz 9. pants un 51. pants un MAD 6. panta 6. un 9. punkts, un MAD Īstenošanas direktīvas 2004/72/EK 7. līdz 10. pants attiecībā uz daudzpusējām tirdzniecības sistēmām.

Vispārīgā pamatnostādne

1. Tirdzniecības platformām ir vajadzīga efektīva kārtība un procedūras, kurās ir ņemta vērā dalībvalsts konkrētā uzraudzības kārtība/ regulējums, kas ļauj tām atklāt tādu rīcību no savu biedru/dalībnieku un lietotāju puses, kura cita starpā var būt ļaunprātīga tirgus izmantošana (jo īpaši tirgus manipulācijas) automatizētā tirdzniecības vidē.
2. Potenciāli tirgus manipulācijas gadījumi, kas varētu raisīt īpašas raizes automatizētā tirdzniecības vidē, cita starpā ir
  - **Ehotestēšana (Ping orders)** — sīku rīkojumu ievadīšana, lai noskaidrotu slēpto rīkojumu līmeni; to jo īpaši izmanto, lai novērtētu, kas atrodams platformās, kurās tirgus informācija ir slēpta;
  - **rīkojumu pārblīvēšana (Quote stuffing)** — daudzu rīkojumu un/vai rīkojumu atcelšana/atjauninātu rīkojumu ievadīšana, lai citiem dalībniekiem rastos nenoteiktība, samazinātos to veikto procedūru ātrums un tiktu maskēta pašu stratēģija;
  - **ažiotāžas radīšana (Momentum ignition)** — rīkojumu vai rīkojumu virknes ievadīšana ar mērķi uzsākt vai pastiprināt kādu tendenci un mudināt citus dalībniekus šo tendenci paātrināt vai vērst plašumā, lai radītu iespēju slēgt/atvērt pozīciju ar izdevīgu cenu;
  - **slāņošana un elektroniskā maldināšana (Layering and Spoofing)** — daudzu rīkojumu ievadīšana, ko bieži veic rīkojuma grāmatas vienā pusē, ar mērķi veikt darījumu rīkojumu grāmatas pretējā pusē. Kad darījums ir noticis, manipulācijas nolūkā ievadītie rīkojumi tiek dzēsti.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

3. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, tirdzniecības platformu kārtībā un procedūrās, kuru mērķis ir novērst un noteikt tādu rīcību no savu biedru/dalībnieku un lietotāju puses, kas var būt saistīta ar tirgu ļaunprātīgu izmantošanu un jo īpaši tirgus manipulācijām automatizētā tirdzniecības vidē, jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) personāla komplektēšana

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīgs pietiekams personāls ar izpratni par regulējumu un tirdzniecības darbībām un prasmi pārraudzīt tirdzniecības darbības automatizētā tirdzniecības vidē, kā arī noteikt rīcību, kas izraisa aizdomas par tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijām), ja darbinieku pienākumos ietilpst pārraudzība par to, vai tirgi netiek ļaunprātīgi izmantoti.

b) pārraudzība

- Tirdzniecības platformām kā minimums ir vajadzīgas sistēmas (tostarp automatizētas brīdināšanas sistēmas par darījumiem un rīkojumiem), kas ir pietiekami jaudīgas, lai būtu piemērotas lielam rīkojumu un darījumu blīvumam (*HFT*) un pārraidēm ar zemu latentumu, tā, lai pietiekamas laika granularitātes līmenī pārraudzītu biedru/dalībnieku un lietotāju ievadītos rīkojumus un veiktos darījumus un tādu rīcību, kas var būt ļaunprātīga tirgus izmantošana (jo īpaši tirgus manipulācijas, ieskaitot tos gadījumus, kad tirdzniecības platformai šāda aptveroša tirgus uzvedība ir redzama), un spētu izsekot biedru/dalībnieku un lietotāju veikto darījumu un ievadīto rīkojumu/atceļošo rīkojumu, kuri var būt saistīti ar tirgus manipulācijām, vēsturei.

c) kārtība aizdomīgu darījumu un rīkojumu noteikšanai un ziņošanai par tiem

- Tirdzniecības platformām ir vajadzīga kārtība tādu darījumu – un ieteicams arī rīkojumu² – noteikšanai, kuru gadījumā saistībā ar tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijām) jāsniedz kompetentajai iestādei aizdomīgo darījumu ziņojumi (*ADZ*), un šo ziņojumu sagatavošanai bez kavēšanās (ja tiek veikta sākotnējā izmeklēšana, ziņojums jāsniedz pēc iespējas drīz, ja šīs izmeklēšanas gaitā novērotajai uzvedībai nav rasts apmierinošs skaidrojums).

d) pārskatīšana

- Tirdzniecības platformām periodiski jāpārskata procedūras un kārtība un jāveic tās iekšējā revīzija, lai novērstu un noteiktu tādu rīcību, kas var būt saistīta ar ļaunprātīgu tirgus izmantošanu.

e) uzskaitē

- Tirdzniecības platformām jāveic uzskaitē attiecībā uz jautājumiem, kas izklāstīti iepriekš a) līdz d) punktā, tostarp jāgūst efektīvas revīzijas liecības par to, kāda ir rīcība katra brīdinājuma gadījumā par potenciāli aizdomīgu uzvedību neatkarīgi no tā, vai attiecīgajām kompetentajām iestādēm tiek sniegts ziņojums. Uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu uzraudzīt to, vai tirdzniecības platformas izpilda attiecīgās prasības. Tirgus dalībniekiem un ieguldījumu sabiedrībām, kuras organizē daudzpusējo tirdzniecības sistēmu darbību, jāglabā

---

² Eiropas Vērtspapīru regulatoru komitejas (*CESR*) pirmais un trešais 3. līmeņa norādījumu kopums par *MAD* īstenošanu; *CESR* jau ir sniegusi vadlīnijas par aizdomīgu darījumu ziņojumiem (*STR*), kurās ir noteikts šādi: “*CESR* uzskata, ka gadījumos, kad neizpildīts rīkojums par darījumu rada aizdomas par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, ir ieteicams par šīm aizdomām ziņot kompetentajai iestādei arī tad, ja valstī attiecībā uz konkrēto gadījumu tas juridiski netiek prasīts.” Norādījumos ir iekļauta arī *STR* standartveidlapa (2005. gada maija norādījumu IV un V sadaļās (atsauce – *CESR/04-505b*) un 2009. gada maija norādījumu 2. sadaļā (atsauce – *CESR/09-219*)).

uzskaite ne mazāk kā piecus gadus. Tirgus dalībniekiem, kuri organizē regulēto tirgu darbību, tā jāglabā vismaz tik ilgi, cik pieprasa reģistrācijas valsts kompetentā iestāde.

6. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām, lai novērstu tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgu manipulācijas) automatizētā tirdzniecības vidē

Attiecīgie tiesību akti. MiFID 13. panta 2., 5. un 6. punkts un MiFID īstenošanas direktīvas 5., 6. un 9. pants, un MAD 6. panta 9. punkts un MAD Īstenošanas direktīvas 2004/72/EK 7. līdz 10. pants

Vispārīgā pamatnostādne

1. Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīga rīcībpolitika un procedūras, lai minimizētu risku, ka to automatizētās tirdzniecības darbības izraisīs tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijas).
2. Tirgus manipulācijas veidi, kas ļoti automatizētā tirdzniecības vidē var viest īpašas raizes, tika jau aprakstīti 5. pamatnostādnē (vispārīgās vadlīnijas 2. punktā).

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

3. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, ja ieguldījumu sabiedrības nodarbojas ar automatizētām tirdzniecības darbībām, to rīcībpolitikā un procedūrās jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) par prasību ievērošanu atbildīgā personāla izpratne, prasmes un pilnvarojums

- Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīgas procedūras, kuru mērķis ir nodrošināt, lai personālam, kas ir atbildīgs par prasību ievērošanu, būtu pietiekama izpratne (gan regulējuma, gan tirdzniecības darbību jomā), prasmes un pilnvarojums prasīt paskaidrojumus no darbiniekiem, kas atbildīgi par tirdzniecību, gadījumos, kad tirdzniecības darbība rada aizdomas par tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijām).

b) apmācība par jautājumiem, kas attiecas uz tirgu ļaunprātīgu izmantošanu

- Ieguldījumu sabiedrībām jānodrošina sākotnējā apmācība un regulāra apmācība kvalifikācijas paaugstināšanai par to, kas ir tirgu ļaunprātīga izmantošana (jo īpaši tirgus manipulācijas), visām personām, kas izpilda rīkojumus klientu vārdā un veic darījumus ieguldījumu sabiedrības vārdā.

c) pārraudzības darbība

- Ieguldījumu sabiedrībām jāpārrauga to personu darbība/algorithmu funkcionēšana, kas veic tirdzniecību sabiedrības vārdā, kā arī klientu tirdzniecības darbības, pievēršot uzmanību iesniegtajiem, mainītajiem un atceltajiem rīkojumiem, kā arī izpildītajiem darījumiem. Tam ir vajadzīgas piemērotas sistēmas (tostarp automatizētas brīdinājumu sistēmas) ar pietiekamu laika granularitātes līmeni, lai parādītu rīcību, kas varētu viest aizdomas par tirgu ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijām), tostarp (ja sabiedrībai tas ir redzams) uzvedību visā tirgū.

d) kārtība aizdomīgu darījumu un rīkojumu konstatēšanai un ziņošanai par tiem

- Ieguldījumu sabiedrībām ir vajadzīga kārtība tādu darījumu – un ieteicams arī rīkojumu – konstatēšanai, kuru gadījumā saistībā ar tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (jo īpaši tirgus manipulācijām) jāsniedz kompetentajai iestādei aizdomīgu darījumu ziņojumi (ADZ), un šo ziņojumu sagatavošanai bez kavēšanās (ja tiek veikta sākotnējā izmeklēšana, ziņojums jāsniedz pēc iespējas drīz, ja šīs izmeklēšanas gaitā novērotajai uzvedībai nav rasts apmierinošs skaidrojums).

e) prasību ievērošanai paredzētās kārtības un procedūru periodiska pārskatīšana un iekšējā revīzija

- Ieguldījumu sabiedrībām periodiski jāpārskata procedūras un kārtība un jāveic iekšējā revīzija, lai novērstu un noteiktu tādu rīcību, kura var būt saistīta ar tirgu ļaunprātīgu izmantošanu.

f) bieži pārskatīta kārtība, kas nosaka personāla piekļuvi tirdzniecības sistēmām

- Ieguldījumu sabiedrībām ne mazāk kā piecus gadus jāglabā uzskaitē par kārtību un procedūrām tādas rīcības noteikšanai, kas var būt tirgu ļaunprātīga izmantošana, par jautājumiem, kas iepriekš izklāstīti a) līdz e) apakšpunktos, tostarp veikto revīziju attiecībā uz to, kāda rīcība tiek veikta brīdinājuma gadījumā par potenciāli aizdomīgu uzvedību neatkarīgi no tā, vai attiecīgajām kompetentajām iestādēm tiek sniegts ziņojums. Šai uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā sabiedrības ievēro tām noteiktās prasības.

7. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības tiem regulētajiem tirgiem un daudzpusējām tirdzniecības sistēmām, kuru biedri/dalībnieki un lietotāji nodrošina tiešu/sponsorētu piekļuvi tirgiem

Attiecīgie tiesību akti

MiFID 39. panta b) punkts un 43. panta 1. punkts attiecībā uz regulētajiem tirgiem.

MiFID 14. panta 1. punkts, 13. panta 2., 5. un 6. punkts un 26. panta 1. punkts un MiFID īstenošanas direktīvas 5. līdz 9. pants un 51. pants attiecībā uz daudzpusējām tirdzniecības sistēmām.

Vispārīgā pamatnostādne

1. Tirdzniecības platformām ir vajadzīgi noteikumi un procedūras, kuru mērķis ir nodrošināt to, ka gadījumos, ja to biedriem/dalībniekiem vai lietotājiem ir ļauts nodrošināt tiešu/sponsorētu piekļuvi tirgiem (TPT/SP), šādas piekļuves nodrošināšana ir saderīga ar godīgu un pareizi organizētu tirdzniecību. Svarīgi, lai tirdzniecības platformas un to biedri/dalībnieki saglabātu kontroli un cieši sekotu līdzi savām sistēmām, lai pēc iespējas samazinātu jebkurus potenciālus trešo pušu izraisītus traucējumus, kuru dēļ tirdzniecības platformas varētu kļūt neaizsargātas vai nu pret DMA/SA klientu potenciālu ļaunprātīgu darbību, vai tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, vai pret to neatbilstīgajām/kļūdainajām sistēmām.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, tirdzniecības platformām jānosaka, vai to biedriem/dalībniekiem vai lietotājiem ir atļauts piedāvāt TPT un/vai SP, vai arī nav ļauts to darīt. Ja to biedriem vai

dalībniekiem ir ļauts piedāvāt TPT un/vai SP, platformu noteikumus un procedūrās jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) galīgā atbildība par ziņojumiem, ieskaitot rīkojumus, un turpmākā iejaukšanās un sankcijas

- Tirdzniecības platformām pienākas paskaidrot, ka biedrs/dalībnieks vai lietotājs ir vienīgais atbildīgais par visiem ziņojumiem, tostarp rīkojumiem, kas ievadīti ar tā tirdzniecības kodiem, un tāpēc var kļūt par iejaukšanās (tostarp biedram/dalībniekam vai lietotājam var tikt pārtraukta piekļuve tirdzniecības platformai) vai sankciju objektu, ja saistībā ar šiem rīkojumiem ir pārkāpti noteikumi vai procedūras.

b) papildu atbildība, ja tiek piedāvāta tieša vai sponsorēta piekļuve tirgiem

- Ja tiek piedāvāta tieša vai sponsorēta piekļuve tirgiem, attiecīgajā kārtībā, kas noteikta starp tirdzniecības platformām un sabiedrību, kura nodrošina TPT/SP, jāuzsver, ka šī sabiedrība ir atbildīga tirdzniecības platformai par jebkura veida tirdzniecību, kurā tiek izmantots tās tirgus dalībnieka ID kods vai cits identifikators.

c) prasības biedriem/dalībniekiem TPT/SP nodrošināšanai

- Kā noteikts 3. pamatnostādņē, tirdzniecības platformām pienākas prasīt no biedriem/dalībniekiem vai lietotājiem, lai tiem būtu pienācīgas sistēmas un efektīvi kontrolmehānismi, tostarp pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības kontrolei, kas nodrošina, ka TPT/SP nerada negatīvu ietekmi uz regulēto tirgu vai daudzpusējās tirdzniecības sistēmas noteikumu izpildi, neizraisa nepareizi organizētu tirdzniecību un neveicina rīcību, kas var būt tirgu ļaunprātīga izmantošana. Tas vienādi attiecas uz gadījumiem, kad TPT/SP nodrošina biedrs/dalībnieks vai lietotājs.

d) uzticamības pārbaude, pirms tiek piedāvāta tiešā/sponsorētā piekļuve tirgiem

- Tirdzniecības platformām pienākas prasīt, lai biedri/dalībnieki vai lietotāji veiktu uzticamības pārbaudi klientiem, kuriem tie nodrošina TPT/SP.

e) piekļuves tiesības

- Tirdzniecības platformām jāspēj noraidīt biedra/dalībnieka vai lietotāja lūgumu atļaut piedāvāt klientam sponsorētu piekļuvi, ja regulētais tirgus vai daudzpusējā tirdzniecības sistēma nav pārliecināta, ka tas būtu saderīgi ar tās noteikumiem un procedūrām godīgai un pareizi organizētai tirdzniecībai. Attiecībā uz nesētu sponsorētu piekļuvi tirgum sk. 8. pamatnostādni.

f) rīkojumu pārraudzība

- Tirdzniecības platformām cita starpā ir pienākums pārraudzīt savus tirgus saskaņā ar 3. pamatnostādni, sekot līdzi rīkojumiem, kurus to biedru/dalībnieku SP klienti sūta uz platformu sistēmām.

g) potenciāla iejaukšanās SP gadījumā

- i) Tirdzniecības platformām jāspēj apturēt vai atsaukt SP pēc tās piešķiršanas, ja regulētais tirgus vai daudzpusējā tirdzniecības sistēma nav pārliecināta par to, ka piekļuves turpmāka nodrošināšana būtu saderīga ar tās noteikumiem un procedūrām godīgai un pareizi organizētai tirdzniecībai.
- ii) Tirdzniecības platformām, piešķirot unikālus klientu *ID* klientiem, kas piekļūst tirgiem ar SP starpniecību, jāspēj apstādināt rīkojumi no tādas personas, kura veic tirdzniecību ar SP starpniecību, neskarot tā biedra vai dalībnieka rīkojumus, kurš ir attiecīgās personas sponsors.
- iii) Tirdzniecības platformām jāspēj pēc vajadzības pārskatīt biedra/dalībnieka vai lietotāja iekšējo riska kontroles sistēmu attiecībā uz klientiem, kuriem tie piedāvā sponsorēto vai tiešo piekļuvi tirgum.

h) uzskaitē

- Tirdzniecības platformām jāveic uzskaitē par rīcībpolitiku un procedūrām, kas saistītas ar TPT/SP un jebkuriem nozīmīgiem starpgadījumiem tirdzniecībā sponsorētās piekļuves režīmā. Uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes spētu pārraudzīt to, kā tiek ievērotas tirdzniecības platformām noteiktās prasības. Tirgus dalībniekiem un ieguldījumu sabiedrībām, kurām ir daudzpusējās tirdzniecības sistēmas, uzskaitē jāglabā ne mazāk kā piecus gadus. Tirgus dalībniekiem, kuri organizē regulētus tirgus, tā jāsauglabā vismaz tik ilgi, cik to prasa vietējās kompetentās iestādes.

8. pamatnostādne. Organizatoriskās prasības ieguldījumu sabiedrībām, kas nodrošina tiešu piekļuvi tirgiem un vai/sponsorētu piekļuvi

Attiecīgie tiesību akti. *MiFID 13. panta 2., 5. un 6. punkts un MiFID īstenošanas direktīvas 5. līdz 9. pants, 13. un 14. pants un 51. pants*

Vispārīgā pamatnostādne

1. Ieguldījumu sabiedrības, kas klientiem piedāvā TPT/SP (“TPT/SP klienti”) ir atbildīgas par tirdzniecību, ko šie klienti veic. Tām pienākas izveidot rīcībpolitiku un procedūras, lai nodrošinātu, ka šie klienti, veicot tirdzniecību, ievēro noteikumus un procedūras, kas ir spēkā tām tirdzniecības platformām, uz kurām šādu klientu rīkojumi tiek nosūtīti, un ļauj ieguldījumu sabiedrībai izpildīt prasības, kas noteiktas *MiFID* un citos attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

Sīki izstrādātās pamatnostādnes

2. Ievērojot vispārīgo pamatnostādni, ieguldījumu sabiedrībām jāņem vērā šāds faktoru minimums:

a) uzticamības pārbaude attiecībā uz klientiem, kuriem ir tieša piekļuve tirgiem/sponsorēta piekļuve

- Ieguldījumu sabiedrībām jāveic potenciālo TPT/SP klientu uzticamības pārbaude atbilstīgi riskam, ko rada klienta veids, tā potenciālās tirdzniecības darbības apmērs un sarežģītība un pakalpojumi, kas tiek nodrošināti. Uzticamības pārbaudē pēc vajadzības var ņemt vērā tādus jautājumus kā to personu apmācības līmenis un kompetence, kuras ievada rīkojumus, piekļuves

kontrolmehānismi attiecībā uz rīkojumu ievadīšanu, pienākumu sadale darbību un kļūdu gadījumā, tirdzniecības modelis pagātnē/klienta uzvedība (ja par to ir ziņas) un klientu spēja izpildīt finanšu saistības pret sabiedrību. Uzticamības pārbaudes gaitā ieguldījumu sabiedrības var pievērst uzmanību tam, vai uz potenciālo klientu ir attiecināma direktīva, kādas dalībvalsts tiesību akti vai trešās valsts tiesību akti, un kāda ir bijusi tā disciplīna pagātnē attiecībās ar kompetentajām iestādēm un tirdzniecības platformām. Uzticamības pārbaudē gūtais vērtējums periodiski jāpārskata.

b) pirmstirdzniecības kontrole

- i. Tāda TPT/SP klientu rīkojumu pirmstirdzniecības kontrole, kas izklāstīta 4. pamatnostādnes 2. punktā par organizatoriskajām prasībām ieguldījumu sabiedrībām godīgas un pareizi organizētas tirdzniecības veicināšanai automatizētā tirdzniecības vidē, ieskaitot iekšēju un automatizētu rīkojumu noraidīšanu, ja tie atrodas ārpus konkrētiem parametriem.
- ii. Jābūt pilnīgai skaidrībai par to, ka ieguldījumu sabiedrībām jābūt vienīgajām, kam ir tiesības mainīt pirmstirdzniecības kontroles parametrus (t. i., TPT/SP klientam nav atļauts to darīt).
- iii. Ieguldījumu sabiedrības, kas piedāvā TPT/SP, var izmantot pašas savus pirmstirdzniecības un pēctirdzniecības kontrolmehānismus, kontrolmehānismus, kas pirkti no tirgotāja, ārpalpojuma sniedzēja nodrošinātus kontrolmehānismus vai kontrolmehānismus, ko piedāvā pati platforma (t. i., tie nedrīkst būt tā klienta kontrolmehānismi, kuram tiek nodrošināta tiešā piekļuve tirgum/sponsorētā piekļuve). Tomēr katrā no šiem gadījumiem ieguldījumu sabiedrība saglabā atbildību par kontroles efektivitāti, un vienīgi tā ir atbildīga par galveno parametru noteikšanu.

c) “nesegta” vai “nefiltrēta” piekļuve tirgum

- “Nesegta” vai “nefiltrēta” piekļuve regulētajiem tirgiem vai daudzpusējām tirdzniecības sistēmām, kad pirms nosūtīšanas uz regulēto tirgu vai daudzpusējo tirdzniecības sistēmu klienta rīkojumu pirmstirdzniecības pārbaude netiek veikta, saskaņā ar *MiFID* ir aizliegta. Tāpēc jābūt tā, lai SP klients nevarētu nosūtīt rīkojumu uz tirdzniecības platformu, ja ieguldījumu sabiedrība iepriekš nav veikusi šī rīkojuma pirmstirdzniecības kontroli.

d) pārraudzība

- i) Rīkojumu pārraudzība (ieskaitot tirgu aptverošā perspektīvā), kas saskaņā ar 4. pamatnostādni jāveic ieguldījumu sabiedrībām, ir attiecināma uz visu rīkojumu plūsmu, tostarp TPT/SP klientu sūtītajiem rīkojumiem, un gluži tāpat sistēmas, kas saskaņā ar 6. pamatnostādni ieguldījumu sabiedrībām tiek prasītas potenciālu tirgu ļaunprātīgas izmantošanas (jo īpaši tirgus manipulācijas) gadījumu noteikšanai, ir attiecināmas uz TPT/SP klientu sūtītajiem rīkojumiem un viņu veiktajiem darījumiem.
- ii) Lai izpildītu šīs prasības, ieguldījumu sabiedrībām jāspēj atšķirt TPT/SP klientu rīkojumi un veiktie darījumi no citiem sabiedrības rīkojumiem un darījumiem.
- iii) Ieguldījumu sabiedrībām arī jāspēj nekavējoties pārtraukt tirdzniecību, ko veic atsevišķi klienti, kam ir tiešā piekļuve tirgiem/sponsorētā piekļuve.

e) pušu tiesības un pienākumi

- Ieguldījumu sabiedrībām pienākas darīt skaidras abu pušu tiesības un pienākumus attiecībā uz TPT/SA pakalpojumiem.

f) uzskaitē

- Ieguldījumu sabiedrībām ne mazāk kā piecus gadus jāglabā uzskaitē par jautājumiem, kas iepriekš izklāstīti a) līdz e) punktos, un šai uzskaitē jābūt pietiekami detalizētai, lai kompetentās iestādes varētu pārraudzīt to, kā sabiedrība savas attiecīgās prasības ievēro. Tas obligāti attiecas uz rezultātiem un pārskatītajiem rezultātiem, kas gūti, pārbaudot potenciālo TPT/SP klientu uzticamību, un abu pušu tiesībām un pienākumiem attiecībā uz pakalpojumiem, kuru rezultātā klients gūst tiešu piekļuvi tirgiem/sponsorētu piekļuvi.